

آتشكار نشان داد اگر حوزه‌های اجتماعی و آسیب‌هایش به‌درستی در مديوم سینما عرضه شود، می‌تواند یکی از پرمخاطب‌ترین و البته تأثیرگذارترین تولیدات سینمایی باشد.

محسن امیریوسفی و خاطره‌هایش از ساخت و اکران «آتشكار»

سازنده جنجالی‌ترین فیلم اجتماعی سال ۸۹ صدای آرام و باطمأنینه‌ای دارد؛ محسن امیریوسفی که نامش با سینمای ممنوع‌شده و محدودشده عجین است، در پرونده سینمایی‌اش فیلم آتشكار را نوشته و کارگردانی کرده که با رویکرد طنز به موضوع «واژکتومی» می‌پردازد. حالا بعد از چند سال از آن روزهای پردغدغه که فیلمش بالاخره روی پرده سینما را به خود دید، با او به گفت‌وگو نشستیم تا بیش از آنکه درباره «آتشكار» و حواشی بعدش بگوید، درباره تأثیر این فیلم روی یکی از تابوترین مسائل روز جامعه حرف بزند.

ایده ساخت فیلمی درباره واژکتومی براساس اتفاقات روز جامعه بود یا دغدغه شخصی یا اصلاً هیچ‌کدام؟ نه، چندان به شرایط ربطی نداشت. پدیده‌ای اجتماعی وارد جامعه شده بود، هزاران نفر آن را استفاده کرده بودند، یعنی تحت عمل واژکتومی قرار گرفته بودند اما هیچ حرفی از آن در جامعه زده نمی‌شد. این بود که به سراغش رفتم. راستش را بخواهید همیشه دوست داشتم به سراغ سوژه‌هایی بروم که تابه‌حال کسی سراغشان نرفته و حتی فیلم‌های بعدی‌ام هم به‌نوعی همین‌طور است. دلیل پنهان‌کاری مردم که مشخص است.

بله و نه! پنهان می‌کنند چون دوست ندارند راجع به آن حرف بزنند اما پنهان نمی‌شود چون بالاخره مراکزی در سطح شهرها هستند که روبشان تابلو قرار دارد و هر کسی که وارد ساختمانشان می‌شود؛ می‌داند برای چه اینجا است و دیگران هم می‌دانند. البته خود واژکتومی با وجود همه تبلیغاتی که دوره‌ای خاص روی آن شد، تابو به حساب می‌آمد، این طور نیست؟ جالب هم همین بود. ما تحقیقات گسترده‌ای درباره واژکتومی انجام دادیم، یعنی تقریباً منبع و تحقیقی نبود که مطالعه نکنیم. من حتی فکرش را هم نمی‌کردم که این عمل در شهرستان‌ها و به‌ویژه شهرهای مذهبی این‌قدر پرتعداد باشد. آمارها خیلی بالا بود آن زمان، اما الان باید آمارهای تازه را پیدا کنید.

الان که فعلاً خبر داغ، تعطیلی این مراکز است؟ می‌شد پیش‌بینی کرد. اما ای کاش این کار به شکل دقیق‌تری انجام می‌شد. یعنی می‌رفتند و جامعه هدف واژکتومی را مورد مطالعه قرار می‌دادند. اولین شرط واژکتومی داشتن لااقل دو بچه است. خب، کسی که ۳۰ و خورده‌ای سال از عمرش رفته، دو بچه هم دارد و حالا می‌خواهد واژکتومی کند، دیگر به بچه‌دارشدن فکر نمی‌کند. پس اگر این مراکز تعطیل شده باشند یا مردم می‌روند سراغ جراح‌های خصوصی و اگر پولش را نداشته باشند، روش دیگری را انتخاب می‌کنند. این‌طور نیست یا بسته‌شدن این مراکز، چنین افرادی به فکر بچه‌دارشدن بیفتند.

معلوم است برای ساخت «آتشكار» حسابی تحقیق کرده بودید؟ طبیعی است. کار، یک کار طنز بود و باید سوژه به پختگی می‌رسید که قالبش را می‌پذیرفت. تحقیقات هم اتفاقاً ما را با مردهایی آشنا کرد که دنبال این عمل بودند که ما اسمش را یک راز مردانه گذاشتیم و همین شعار فیلم شد. در تحقیقات فهمیدیم مخاطبان این عمل، از همه قشر و همه بخش‌های جامعه هستند. به‌همین دلیل هم نمی‌شود گفت تابو. شاید واژکتومی فقط در بیان تابو باشد و به‌همین دلیل هم یک راز مردانه! (می‌خندد)

ولی فیلم در دوره آقای احمدی‌نژاد بایکوت شد؛ درست در همان روزهایی که بحث افزایش جمعیت داشت مطرح می‌شد. از اینکه سراغ چنین موضوعی رفتید، پشیمان نیستید؟ به‌هیچ‌عنوان. درست است فیلم مدتی توقیف شد و بعد با برخی اصلاحات به سینما رفت، اما درنهایت این کار انجام شد، من

آدم خوشبینی هستم. به کار روی دغدغه‌های مردم، دغدغه‌هایی که شاید نتوانند خیلی راحت درباره‌اش حرف بزنند، علاقه‌مندم و البته همیشه هم ممکن است سر راه موانعی باشد.

یعنی توقیف فیلم با تأکید رئیس‌جمهور بر افزایش جمعیت، ربطی نداشت؟

نمی‌توانم به مسئله این‌طور نگاه کنم. به‌هر حال مسئولان توقیف، مسئولان سینمایی بودند نه یک شخص خاص یا یک نوع نگاه خاص.

حالا که مراکز وازکتومی بسته شده‌اند، فکر می‌کنید باز هم بشود راجع به آنها فیلم ساخت؟

طبیعتاً من دیگر نمی‌سازم چون اولی نیستم (خنده). اما وقتی که در حوزه اجتماعی وارد می‌شویم، هر سوژه‌ای به نظرم می‌تواند پرداخت سینمایی هم داشته باشد.

ولی اغلب اهالی سینما از تن‌دادن به موضوعات اجتماعی پرهیز می‌کنند و معتقدند رفتن به سراغ تابوها یا مسائل اجتماعی روز جامعه، سطحی‌نگری است و گیشه خوبی هم ندارد، شما موقع ساخت آتشکار چطور فکر می‌کردید؟

مسئله اصلی اینجا بود که فکرش را هم نمی‌کردیم استقبال به این حد باشد. آتشکار یک فیلم است، یک نمونه از پرداختن سینما به مقوله‌ای اجتماعی و نشان داد اگر حوزه‌های اجتماعی و آسیب‌هایش به‌درستی در مדיوم سینما عرضه شود، می‌تواند یکی از پرمخاطب‌ترین و البته تأثیرگذارترین تولیدات سینمایی باشد.

منبع/ روزنامه شرق